

Hans Strandlund

Till
Regionstyrelsen för svar
Regionfullmäktige för kännedom

Uppföljning av tidigare granskning av kontroll av legitimation vid anställning och inhyrning av personal

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Västmanland har PwC genomfört en uppföljning av en tidigare granskning av regionens rutiner för kontroll av legitimation, utbildning och lämplighet. Uppföljningen ska fånga hur bristerna har beaktats och utgår från följande revisionsfråga: Har regionstyrelsen vidtagit åtgärder utifrån tidigare granskning för att säkerställa en ändamålsenlig kontroll av anställd och inhyrd personal utifrån legitimation, utbildning och lämplighet?

Vid sammanfattande bedömning är att Regionstyrelsen i huvudsak har vidtagit åtgärder utifrån tidigare granskning för att säkerställa en ändamålsenlig kontroll av anställd och inhyrd personal utifrån legitimation, utbildning och lämplighet. Genomförd granskning visar dock på ett behov av att säkerställa kodningen i HSA-katalogen för att säkerställa att regionens rutiner efterlevs. Av genomförda kontroller konstateras att det vid uppföljningen av granskningen har noterats 6 personer som ej innehar legitimation inom det yrke de är registrerade som i regionens HSA-katalog.

Utifrån genomförd granskning vill vi lämna följande rekommendationer:

- Säkerställ att det utarbetas rutiner för hur genomförda kontroller skall dokumenteras samt för hantering av avvikelser och gjorda noteringar i samband med kontroller.
- Utarbeta och dokumentera en rutin för arbetssättet och hur dokumentationen ska ske vid kontroller av inhyrd personal för att tydliggöra ansvar och tillvägagångssätt.
- Rutinerna för kodning i HSA-katalogen ses över för att säkerställa att regionens rutiner efterlevs.

Iakttagelser och bedömningar i sin helhet framgår i bifogad rapport. Revisorerna önskar svar från regionstyrelsen senast 2020-03-04.

FÖR REGIONENS REVISORER

Hans Strandlund
Ordförande

Elisabeth Löf
Revisor

Uppföljning av tidigare granskning av kontroll av legitimation vid anställning och inhyrning av personal

Region Västmanland

Tobias Bjöörn

Hanna Franck Larsson

Innehållsförteckning

1.	Inledning	4
1.1	Bakgrund	4
1.2	Syfte och Revisionsfråga	4
1.3	Revisionskriterier	4
1.4	Kontrollmål	4
1.5	Avgränsning och metod	4
2.	lakttagelser och bedömningar	6
2.1	Har revisorernas identifierade brister och rekommendationer beaktats?	6
2.1.1	lakttagelser	6
2.1.2	Bedömning	6
2.2	Vilka åtgärder har regionstyrelsen beslutat om efter granskningen?	6
2.2.1	lakttagelser	6
2.2.2	Bedömning	6
2.3	Har av regionstyrelsen angivna åtgärder vidtagits?	7
2.3.1	lakttagelser	7
2.3.2	Bedömning	8
2.4	Förekommer olegitimerad personal inom övriga yrkeskategorier där legitimation är ett krav?	8
2.4.1	lakttagelser	8
2.4.2	Bedömning	9

Sammanfattning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Västmanland har PwC genomfört en uppföljning av en tidigare granskning av regionens rutiner för kontroll av legitimation, utbildning och lämplighet. Uppföljningen ska fånga hur bristerna har beaktats.

Vid sammanfattande bedömning är att Regionstyrelsen i huvudsak har vidtagit åtgärder utifrån tidigare granskning för att säkerställa en ändamålsenlig kontroll av anställd och inhyrd personal utifrån legitimation, utbildning och lämplighet. Genomförd granskning visar dock på ett behov av att säkerställa kodningen i HSA-katalogen för att säkerställa att regionens rutiner efterlevs.

Bedömningen grundar sig på följande kontrollmål:

Kontrollmål	Kommentar	
Har revisorernas identifierade brister och rekommendationer beaktats?	Uppfyllt Vi noterar att regionstyrelsen har beaktat synpunkterna i rapporten.	
Vilka åtgärder har regionstyrelsen beslutat om efter granskningen?	Uppfyllt Regionstyrelsen har beslutat om att vidta åtgärder med anledning av de brister som noterades i granskningen.	
Har av regionstyrelsen angivna åtgärder vidtagits?	I huvudsak uppfyllt Dokumenterade rutiner innefattar kontroll av legitimationer i samband med anställning av personal men det saknas rutiner för hur kontrollerna skall dokumenteras. Gällande kontroller vid i samband med inhyrning av personer bör det säkerställas att en dokumenterad rutin för arbetssättet samt dokumentation av dessa bör utarbetas för att tydliggöra ansvar och tillvägagångsätt.	

Förekommer
olegitimerad personal
inom övriga
yrkeskategorier där
legitimation är ett krav?

Delvis uppfyllt

Av genomförda kontroller konstateras att det vid uppföljningen av granskningen har noterats 6 personer som ej innehar legitimation inom det yrke de är registrerade som i regionens HSA-katalog.

Vi ser det som väsentligt att rutinerna för kodning i HSA-katalogen ses över för att säkerställa att regionens rutiner efterlevs.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning vill vi lämna följande rekommendationer:

- Säkerställ att det utarbetas rutiner för hur genomförda kontroller skall dokumenteras samt för hantering av avvikelser och gjorda noteringar i samband med kontroller.
- Utarbeta och dokumentera en rutin för arbetssättet och hur dokumentationen ska ske vid kontroller av inhyrd personal för att tydliggöra ansvar och tillvägagångssätt.
- Rutinerna för kodning i HSA-katalogen ses över för att säkerställa att regionens rutiner efterlevs.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Enligt Socialstyrelsens föreskrifter ansvarar vårdgivaren för att hälso- och sjukvårdspersonal har den kompetens som krävs för att tillgodose patientsäkerheten. Detta innebär bland annat att arbetsgivaren ska kontrollera att den som anställs har rätt behörighet och nödvändiga språkkunskaper för att utöva yrket. Av granskningar som inspektionen för vård och omsorg (IVO) har genomfört framgår att landsting och regioner vid flera tillfällen anställt personer i legitimationsyrken trots att de saknat giltig legitimation.

Revisorerna i Region Västmanland genomförde under 2016 en granskning av huruvida regionstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig kontroll av anställd och inhyrd personal utifrån legitimation, utbildning och lämplighet. Den sammanfattande bedömningen var att dåvarande landstingsstyrelsen inte helt säkerställt en ändamålsenlig kontroll gällande anställd och inhyrd personal. Under 2017 genomförde revisorerna en översiktlig uppföljning inom ramen för en samlad uppföljning av flera tidigare granskningar. I denna kunde konstateras att åtgärder har vidtagits. Utifrån en bedömning av väsentlighet och risk har revisorerna beslutat att genomföra en uppföljning som fångar hur bristerna har beaktats med mer fokus på implementering av beslutade åtgärder, samt en förnyad kontroll av anställda inom regionen, denna gång inom övriga legitimationsyrken som ej ingick i granskningen 2016. (Skyddad yrkestitel innebär att titeln bara får användas av den som har legitimation. I Sverige gäller det apotekare, arbetsterapeut, audionom, barnmorskor, biomedicinsk analytiker, dietist, fysioterapeut, kiropraktor, logoped, läkare, naprapat, optiker, ortopedingenjör, psykolog, psykoterapeut, receptarier, röntgensjuksköterska, sjukhusfysiker, sjuksköterska, tandhygienist och tandläkare.)

1.2 Syfte och Revisionsfråga

Granskningen skall besvara följande revisionsfråga:

Har regionstyrelsen vidtagit åtgärder utifrån tidigare granskning för att säkerställa en ändamålsenlig kontroll av anställd och inhyrd personal utifrån legitimation, utbildning och lämplighet?

1.3 Revisionskriterier

- Kommunallagen 6 kap. § 6
- Socialstyrelsens föreskrifter för arbetsgivare till hälso- och sjukvårdspersonal.
- Interna regler och rutiner vid anställning och inhyrning av personal.

1.4 Kontrollmål

- Har revisorernas identifierade brister och rekommendationer beaktats?
- Vilka åtgärder har regionstyrelsen beslutat om efter granskningen?
- Har av regionstyrelsen angivna åtgärder vidtagits?
- Förekommer olegitimerad personal inom övriga yrkeskategorier där legitimation är ett krav?

1.5 Avgränsning och metod

Granskningen är en uppföljning, avgränsad till ovanstående frågeställningar samt kontroll av

samtliga anställda i regionen i övriga legitimationsyrken som ej ingick i granskningen.

Uppföljningen består av dokumentstudier av fattade beslut, protokoll, regler, rutiner och andra relevanta styrande dokument intervjuer med HR-direktör/motsvarande samt urval av verksamhetschefer och övrig HR-personal för att fånga den förändring som skett sedan granskningen genomfördes samt verifiering av behörigheter för övriga legitimationsyrken genom kontroll via samkörning med Socialstyrelsens register över legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal.

2. Iakttagelser och bedömningar

2.1 Har revisorernas identifierade brister och rekommendationer beaktats?

Vid granskningen 2016 konstaterades att det fanns aktuella dokument som innefattande legitimationskontroller vid anställning och inhyrning av personal nom legitimationsyrken. Granskningen påvisade dock ett antal brister, bland annat noterades att rutinerna kring kontroller vid interna rekryteringar behövde kommuniceras i organisationen samt att övergripande regler och rutiner för kontroller gentemot IVO saknades. Inom ramen för granskningen upptäcktes även 7 personer för vilka vi inte kunde finna giltig legitimation hos Socialstyrelsen. Av dessa hade 6 personer examensbevis men hade ännu inte tagit ut legitimation. För en person saknades såväl examensbevis och legitimation vilket vi bedömde var klart otillfredsställande.

2.1.1 Iakttagelser

Av Regionstyrelsens protokoll ifrån sammanträde den 26 oktober november 2016 § 304 framgår att revisionsrapporten och ett yttrande över revisionsrapporten behandlas. Styrelsen anger i sitt yttrande åtgärder som svar på revisorernas synpunkter.

2.1.2 Bedömning

Kontrollmålet bedöms som uppfyllt.

Vi noterar att regionstyrelsen har beaktat synpunkterna i rapporten.

2.2 Vilka åtgärder har regionstyrelsen beslutat om efter granskningen?

2.2.1 Iakttagelser

Av det svar på revisionsrapport som behandlades vid Regionstyrelsen sammanträde den 26 oktober 2016 framgår att följande åtgärder skall vidtas med anledning av rapporten:

- I avtalen med leverantörer för hyrpersonal tydliggörs leverantörens ansvar att kontrollera legitimation och att ta referenser.
- För att säkerställa att kontroller mot IVO görs i samtliga rekryteringar, även där den centrala rekryteringsfunktionen inte är inkopplad skall utbildning av cheferna genomföras.
- Information skall ske till samtliga chefer i organisationen via mail, HR och chefsplatsen för att öka kännedomen och följsamheten om befintliga rutiner.
- Rutiner för legitimationskontroll kring internrekrytering ska tydliggöras.
- Årliga kontroller mot Socialstyrelsen omfattande all legitimerad personal skall införas.

2.2.2 Bedömning

Vi bedömer kontrollmålet som uppfyllt.

Regionstyrelsen har beslutat om att vidta åtgärder med anledning av de brister som noterades i granskningen.

2.3 Har av regionstyrelsen angivna åtgärder vidtagits?

2.3.1 Iakttagelser

Vid intervjuer med verksamhetsföreträdare framhålls att det genomförts ett stort arbete med att förtydliga befintliga rutiner sedan granskningen 2016 och sedan uppföljningen 2017. Följande åtgärder uppges ha vidtagits:

- Förtydligat anställningsbeslut där ansvarig chef skall kryssa i att legitimationskontroll och kontroll mot IVO har gjorts innan anställningsavtal kan tas fram i systemet.
- Rutin för anställning av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal har tagits fram.
- Kontroller gentemot Socialstyrelsen omfattande all personal som är anställda inom legitimationsyrken görs två gånger per år enligt dokumenterad instruktion.
- Utbildningsinsatser genomfördes 2016 och 2017.

Det finns en tydlig, dokumenterad instruktion som beskriver tillvägagångssättet vid anställning av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal. Av denna framgår vilka yrken som är legitimationsyrken. Vidare framgår att anställning i legitimationsyrke inte utfärdas förrän legitimationen kommit Löneservice tillhanda. Vid rekrytering av nyutbildad framgår hur detta ska hanteras, men framgår av instruktionen att personen anställs i en kategori utan legitimationskrav fram tills att legitimation erhållits. Vid intervjuer med enhetschefer framkommer att det finns en följsamhet och kännedom avseende denna rutin.

Verksamhetsföreträdare framhåller att det inom regionens olika förvaltningar har utarbetats egna rutiner för rekrytering och att involveringen av HR-representanter varierar utifrån chefernas egna önskemål och behov. Anställningar uppges dock passera Löneservice vilka uppges begära kopior på legitimation. Vid avstämningar med chefer upplevs dock rekryteringsprocessen som tydlig och välfungerande även om önskemål uttrycks kring att tidigarelägga kontrollerna gentemot IVO och Socialstyrelsen då dessa upplevs komma sent i processen.

Gällande dokumentationen av genomförda kontroller finns detta inte tydligt dokumenterat i befintliga rutiner. Vid intervjuerna framkommer att möjligheter finns i systemet att skriva att kontroll gjorts. Om kontroll mot Socialstyrelsen eller IVO sker via mail anger verksamhetsföreträdare att mailet utgör dokumentation av genomförd kontroll men detta samlas inte på ett särskilt ställe. Vid kontroller via telefon sker i regel dokumentationen inte samlat. Återkopplingen av legitimationskontrollen görs till cheferna via mail men kan även ske via telefon. När kontroller gjorts av bemanningsassistenter eller dylikt sker dokumentationen genom mail med bekräftelse till chefer om att personen är kontrollerad. Det framkommer dock att återkoppling till chefer även kan ske via telefon.

Vid granskningen framkommer att Socialstyrelsen meddelar regionen när nya legitimationsyrken tillkommer och att uppdateringar därefter sker av regionens rutiner. En dokumenterad rutin för detta har ej tagits del av inom ramen för granskningen.

Det finns en dokumenterad instruktion för den återkommande, interna manuella kontrollen av legitimationer via Socialstyrelsen. Rutinen har upprättats i maj 2019 och ansvariga för rutinen är HR-service. Av instruktionen framgår hur ofta denna skall göras men ej hur resultatet av kontrollen skall dokumenteras eller hur hantering skall ske av personer som inte har giltig legitimation. Det framkommer i granskningen att avvikelser sparas i rapporter med noteringar tills att utredningar av aktuella medarbetare har slutförts.

Vid intervjuer framkommer att det inletts ett arbete inom Region Västmanland för att kunna automatisera kontrollerna mot Socialstyrelsen. Tanken är enligt verksamhetsföreträdare innebära att en robot genomför veckovisa kontroller gentemot Socialstyrelsen. Det pågår ett arbete med att säkerställa informationen som finns i systemen med legitimationskoder osv.

Det finns en rutin för inmatning av legitimationskoder i Heroma.

Verksamhetsföreträdare lyfter att det finns utmaningar gällande kontroller gentemot IVO då väntetider framhålls som långa. Detta kan påverka rekryteringsmöjligheterna och upplevs som en risk att kontroller ej genomförs innan anställning.

I genomförda intervjuer har påpekats ett önskemål om att kontroller av legitimation ska göras tidigare i processen. I dagsläget sker denna i samband med anställning vilket upplevs sent av verksamhetsföreträdare.

Vid inhyrning av personal använder ett flertal förvaltningar resursenheten där bemanningsenheten finns. Det finns dock variationer i vilka som använder resursenheten och tillvägagångssättet vid inhyrning av andra yrkeskategorier än sjuksköterskor och läkare. Verksamhetsföreträdare ifrån resursenheten framhåller att det i upphandlingen framgår att leverantören skall presentera utdrag ifrån IVO och Socialstyrelsen i samband med presentation av individen. Vid avstämningar med enhetschefer framgår att dessa förutsätter att kontroller sker hos andra instanser, antingen hos leverantören eller internt hos resursenheten. En dokumenterad ansvarsfördelning har ej tagits del av inom ramen för granskningen men det finns en avropsblankett vid inhyrning av barnmorskor och röntgensjuksköterskor där legitimation skall fyllas i av leverantören.

2.3.2 *Bedömning*

Vi bedömer kontrollmålet som i huvudsak uppfyllt.

Det finns dokumenterade rutiner som på ett tydligt sätt innefattar kontroll av legitimationer i samband med anställning av personal. Det saknas dock rutiner för hur kontrollerna skall dokumenteras.

Det sker återkommande kontroller av legitimation gentemot Socialstyrelsen men den dokumenterade rutinen avseende hanteringen av avvikelser och gjorda noteringar bör kompletteras med rutinen för hanteringen av gjorda noteringar.

Gällande kontroller vid i samband med inhyrning av personer bör det säkerställas att en dokumenterad rutin för arbetssättet samt dokumentation av dessa bör utarbetas för att tydliggöra ansvar och tillvägagångssätt.

Vi rekommenderar att befintliga rutiner kring uppdateringar av legitimationsyrken dokumenteras samt kompletteras med rutiner för att kommunicera uppdateringar på området och säkerställa att kontroll sker av samtliga legitimationsyrken.

2.4 **Förekommer olegitimerad personal inom övriga yrkeskategorier där legitimation är ett krav?**

2.4.1 *Iakttagelser*

Inom ramen för granskningen har en kontroll gjorts av behörigheter för övriga

legitimationsyrken genom kontroll via samkörning med Socialstyrelsens register över legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal. Kontrollen syftar till att säkerställa efterlevnaden av befintliga rutiner utifrån att förtydliganden har gjorts.

I september 2019 skickades personalförteckningar med uppgifter om anställda Region Västmanland in till Socialstyrelsen för verifiering av behörigheter. Sammanlagt har 832 personer kontrollerats mot Socialstyrelsen inom följande yrkeskategorier: apotekare, arbetsterapeuter, audionomer, barnmorskor, biomedicinska analytiker, dietister, logopeder, optiker, psykologer, psykoterapeuter, receptarier, röntgensjuksköterskor, sjukgymnaster, sjukhusfysiker, tandhygienister och tandläkare.

Svar lämnades av Socialstyrelsen som skickade tillbaka listor med legitimationer för respektive anställd. Av listorna framgick att samtliga anställda hittades i HOSP-registret men att totalt 36 anställda ej innehar legitimation inom det yrke för vilka de är registrerade i HSA-katalogen. För dessa personer gjordes en manuell kontroll hos Socialstyrelsen.

De personer som noterades i kontrollen har översänts till Region Västmanland för fortsatt utredning. Av de 36 personer som noteras i kontrollen har förklaringar erhållits för 30 personer i samband med faktaavstämningen av rapporten. För de kvarstående 6 personerna pågår kontroller inom regionen.

2.4.2 Bedömning

Vi bedömer kontrollmålet som delvis uppfyllt.

Av genomförda kontroller konstateras att det vid uppföljningen av granskningen har noterats 6 personer som ej innehar legitimation inom det yrke de är registrerade som i regionens HSA-katalog. Vi ser det som en brist att dessa är registrerade som ett yrke de ej innehar legitimationer inom (barnmorskor och röntgensjuksköterskor).

Vi ser det som väsentligt att rutinerna för kodning i HSA-katalogen ses över för att säkerställa att regionens rutiner efterlevs.

2019-11-15

Tobias Bjöörn
Uppdragsledare

Hanna Franck Larsson
Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Region Västmanland enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från 5 april 2019. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.